

- [3] Arról, hogy hogyan látják a gyerekek a fegyelem kérdését, gazdag anyagot szolgáltat az a felmérés, amelyet 2500 gyerekkel végeztünk. Részletesen lásd: Farkas Katalin-Klein Sándor: Fegyelem az iskolában. Kézirat, 201. old.
- [4] Farkas Katalin szerk.: Tanár maradtam... Kézirat.

NANSZÁKNÉ DR. CSERFALVI ILONA
Debrecen

Felelős nevelőtársak, egyenrangú viszony

A szocialista nevelőiskola nyitott jellegének legfontosabb kritériuma a szülőkkel, a családokkal kialakított minőségileg új kapcsolata. A mai iskolának a működéséhez szükséges kapcsolat, amely (nem) jellemzi az iskola és a család viszonyát, még a dokumentumokban rögzített és optimális formájában sem elégséges.

Az iskola és a család kapcsolata napjainkban nemcsak asszimétrikus, hanem egyirányú és alapvetően formális. Az együttműködés fő funkciója, hogy a szülők, a család segítsék elő, támogassák az iskola nevelőmunkáját, illetve zökkenőmentes működését. A szülők esetleges ötletszerű bevonása az iskola nevelőtevékenységébe és a „mit kíván az iskola” viszonyrendszerében zajlik. Ez az alapállás szabja meg az iskolának, amennyiben egyáltalán van törekvése erre, a szülőkre irányuló nevelési hatásait is.

Megítélésünk szerint a család nem egyszerűen végrehajtója a társadalom, az állam és az iskola neveléspolitikai és gyakorlati nevelési törekvéseinek. Következésképpen: az iskola és család kapcsolatát a mindennapi nevelőmunka szféráján kívül a tervezés, az irányítás valamennyi szintjén érvényesíteni kell.

Ehhez kívántunk segítséget adni, amikor a Hajdú-Bihar Megyei TIT Pedagógiai Szakosztálya meghirdette a szülők munkaközösségének azt az előadás-sorozatát filmvetítéssel és vitával egybekapcsolva, ahol a szülők tájékozódhattak a közoktatási rendszer mai dilemmáiról, ellentmondásairól, eredményeiről, de lehetőséget biztosítottunk családszociológiai, az együttműködéshez szükséges szervezői, illetve szociálpszichológiai ismereteknek az elsajátítására is. A neveléstudományi tanszék oktatói vezették a beszélgetéssorozatot a Debreceni Tanítóképző Főiskolán azokkal a módszerekkel, amelyek megerősítették a szülők pozitív nevelési eljárásait; fokozta vitakészségüket, erősítette érdeklődésüket a nevelőintézmények mai eredményei és gondoljait iránt, vagy rádöbentette őket nevelési módszereik hiányosságára is. Legsikerültebbek voltak: A mi iskolánk; A mi családjunk; Iskolapéllda; Eszterlanc és az Adj király, katonát című filmek, az azt követő pedagógiai helyzetelemzések. Felszínre kerültek azok a gondok, amelyeket ma tapasztalunk a pedagógiai gyakorlatunkban: az iskola és család „egymásra mutogatása”, kölcsönös „vádaskodása, egymásra várása”, az iskola és a szülői funkció helytelen értelmezése vagy egymástól való számonkérése. Aggodalommal tapasztalhatjuk, hogy egyre több helyen a szabad hét végén még tovább fokozódik a tanácstalanság. Igaz, az iskola és a család számtalan mentséget találhat önmaga számára. Hivatkozhatnak növekvő elfoglaltságukra, az iskolák zsú-

foltságára, a lakótelepek sivárságára, a különböző intézményekben szervezett programok érdektelenségére, és még sok mindenre. Ám, igazi felmentést senki sem kaphat, és senki sem adhat okkal, ha ezek ára a nevelés elhanyagolása, és következményeit az iskola éppen úgy megérzi, mint a szülő vagy később az egész társadalom. Nincs más megoldás, mint az iskola és a család harmonikus, tartalmas együttműködésének kialakítása, fejlesztése, amelyben egyaránt érdekelt a szülő, az iskola.

Talán nem tűnik túlzásnak, ha azt állítottuk beszélgetéseinkben, hogy most elsősorban nem új elvek és módszerek felfedezésére kellene vállalkoznunk, hanem arra, hogy a már ismert követelmények teljesítésére még alkalmasabbá váljunk. Arra a kérdésre is kerestük a választ: a szülők-pedagógusok kapcsolatát hogyan tudjuk őszintébbé és emberibbé tenni, az együttműködés meglevő helyes és célravezető alkalmait és lehetőségeit miként tudjuk tartalmasabbá és átgondoltabbá formálni, hogy azok még jobban igazodjanak nevelési célkitűzéseinkhez, az iskola és a szülők érdekeihez, élethelyzetükhöz.

Szemléletünkön is változtatnunk kell. Nem lehet a szülőket úgy kezelni, hogy azok csupán pozitív elfogadói az iskola, a mozgalom követelményeinek, értékrendjének, és tudomásul veszik az iskolában történt eredményeket, hanem számításba kell venni érdekeiket, az iskolával szembeni elvárásaikat. Jobb, ha az iskola-család közötti őszinte párbeszédben formálódnak a vélemények, elvárások és értékrendek.

Időszerű volt, hogy elemzően számba vegyük a családokkal, a szülőkkel való jó kapcsolat ismert formáinak, módszereinek tartalmi kérdéseit, a formalizmus elkerülésének lehetőségeit és az együttműködésre való felkészülés feladatait.

Megvizsgáltuk, mi a teendőknek annak érdekében, hogy a fogadóórák, a szülői értekezletek, a családlátogatások tartalmasak, hangulatuk nyitottabb, bensőségesebb legyen. Beszélgettünk, mi a feladatunk abban, hogy a családoknál, illetve a szülők közreműködésével szervezett úttörőprogramok még gazdagabbak, színesebbek legyenek, és hogy az ilyen események szervezéseire alkalmasabbá, felkészültebbé váljanak a szülők és a gyerekek egyaránt.

Hosszan lehetne még sorolni a fontosabbnál fontosabb megválaszolandó kérdéseket. A választ mindenki saját maga, környezetének ismeretében, az elhatározott célkitűzések, az elért eredmények és problémák figyelembevételével tudja és tudta megadni. Egyben közös volt a véleményünk: csak a családpárti iskola várhatja el, hogy a családok is iskolapártiak legyenek, és hogy a gyerekek, szülők és pedagógusok élete is tartalmasabb, emberibb, gazdagabb és teljesebb legyen.

TÖLTSZÉKI GYULÁNÉ
Törökszentmiklós

Hagyománya van diákothonunkban a műsoros szülői értekezleteknek

Diákothonunk a törökszentmiklói Bethlen Gábor Úti Általános Iskolához tartozik. Az 1964-ben épült otthon lakói zömmel a környékbeli tanyákról érkeztek ide. Az 50 főnyi alsó és felső tagozatos tanulóval 3 nevelő és 2 gyermekgondozó foglalkozik.

1971 óta hagyomány diákothonunkban, hogy évente két alkalommal (decemberben és májusban) műsorral egybekötött szülői értekezletet tartunk.